

Nehemiah

Hay A'at Tuwen Liblu An Nehemiah

Hi Nehemiah ya muntamuh nan patul an hi Artaserses hi ad Susa. Mu indani ya waday nangipa'innilan hiya an nalpuh ad Jerusalem an maligligatanda nadan tataguhdi. Ya ta'on on nipaphod nan Templo mu nunnanong an nadadag nadan binattun alad hi ad Jerusalem. Ta ma'id ha punhawan nadan tinanud Israel hinadan binuhulda an numbobleh nunlini"odanda.

Ot e mi'hapit hi Nehemiah hinan patul ta iyabulutna an ume ni' hi ad Jerusalem ta ena iphod di bobleda ya nadan binattun aladna ya inabulut nan patul. Ya hi Apu Dios di namoddang i Nehemiah an nangipangpangulu an nangiphod hinadan binattun alad hi ad Jerusalem an ta'on on wadaday binuhuldan mangiyadih pangiphodanda.

Hay Nitudo' Ituwen Liblu

1. Hay nangipaphodandah nadan binattun alad hinan nunlini"odan di ad Jerusalem (Nehemiah 1–7)
  2. Hay nangibahaan Ezra hinadan tugun Apu Dios hinadan tinanud Israel ot muntutuyudah nan numbahulanda (Nehemiah 8–10)
  3. Hay nangibunutanda hinadan tinanud Israel an e munhituh ad Jerusalem (Nehemiah 11)
  4. Hay nangiyappitandah nan binattun alad hi ad Jerusalem i Apu Dios (Nehemiah 12)
  5. Hay nundusaan Nehemiah hinadan adi mangun'unud hinan tugun Apu Dios (Nehemiah 13)
-

Hay Dasal Nehemiah

1 ¹Ha'on an hi Nehemiah an imbabalen Hakaliah ya hituwey intudo'u an ina'inat'u.

Hidin bulan di Kisleb hidin mi'abaintih (20) tawon hi numpatulan Artaserses ya wadaa' hi ad Susa an awadan nadan ap'apun munhilbih nan patul i diyen boble. ²Ya himmawwang hi Hanani an ohah nadan i'iba' an wadaday nun'ibbanan nalpudah ad Judah. Ot mahmahmaha' i diday a'at nadan ibbamin Judyu an immanamut an nalpuh ad Babilon

ya hay umatan nan boblemih ad Jerusalem. ³Ya alyonday, Hanada'en ibba ta'un immanamut ya dehдин maligligatanda ya nunhiglay pamihul nadan nunhituh nunlini''odan nan boble ta'u. Ya hana'en boble ta'u ya nunnanong an napa''ih ya atbohdi nadan geyt an nunnanong di a'atda hidin napu'ulanda.

⁴Ya hidin dingngol'u dadiye ya kinumгаа' te mahkit ahan hi punnomnom'u dadiyen na'at. Ta immukayungana' hi atnay algo an nun'ulata' ot dumasadasala' i Apu Dios ⁵an alyo' di, Apu Dios an wadah ad abunyan, he'a ya na'abbaktu'a ya he''ay tumakutanmi. He'a ya adim ibahhon aton nadan imbagam hinadan naminhod i he'a ya mangun'unud hinadan tugunmu. ⁶Ot hiya nan abigabigat ya ahodohodom on indasadasala' nadan baalmun tinanud Israel. Abuluto' an numbahul nadan ibba' an tinanud Israel an ta'on on ha'on ya nadan a'ammod'u. Ot hanat donglom tun dasal'u ta pakawanon da'mi. ⁷Te nunhiglan adi maphod nadan ina'inatmi an aggemi inunud nadan tugunmu ya tuttudum an imbagam i handin baalmun hi Moses.

⁸Mu ta'on on athidi ya daan mo bahan ta nomnomnomom din imbagam i Moses an alyom di, Wa'et adiya' un'unudon ya iwakat da'yuh abobboble. ⁹Mu wa'et muntutuyu ayu ta un'unudonyu nadan tugun'u ya ta'on on idanay awadanyuh tun luta ya amungon da'yu ta iye da'yuh nan boblen pinili' an iha''adanyu ya pundayawanyun ha'on.

¹⁰Ot hanadan ibba' an immanamut ya dida nadan baalmu ya tatagum an inihwangmu an gapuh nan ongal an abalinam. ¹¹Ot daan mo bahan Apu Dios ta donglom tun dasalmih tudan ibba' an baalmun nanongnan naminhod an mundayaw i he'a. Ya boddangana' bahan ta nan umaya' hi ad uwanin e mi'hapit hinan patul ya mabalin an tobalona nan ibaga'.

I diyen timpu ya ha'on di niyukodan nadan inumon nan patul.^a

Hay Immayan Nehemiah Hi Ad Jerusalem

2 ¹I diyen bulan an Nisan^b i diyen mi'abaintih (20) tawon hi numpatulan Artaserses ya numpahamul nan patul ot iye' nan inumona. Ya ma''id ha naniganah e' immukayungan ²ta hiya nan alyonay, Hay panigo' ya adi'a mundogoh mu tanganu on matigoh angahmu an waday inomnomam?

Mu gapuh takut'u ya pamaaggot dindinnongana' ni'. ³Ot ahi' alyon i hiya di, Hanat nanongnan minaynayun di pumpatulam apu patul. Undan nganney ato' an mun'am'amlong yaden na'innilaa' an nan boblen nilubu'an handidan a'ammod'u ya nanongnan wahdin nadadag ya ta'on on nadan geyt ya nanongnan napa''ihda an nihipun hidin napu'ulanda?

^a 1:11 Nan niyukodan nan inumon nan patul ya nabaktuh diyen sa'ad te hiyay mihnod di sa'adna hinan patul. ^b 2:1 Nan Nisan ya hidiye nan mamangulun bulan hinadan Judyu an hidiye nan ma'udin godwan di Marso ta ingganah nan godwan di Abril hi ad uwani.

⁴Ya alyon nan patul di, Ot nganney pohdom hi ma'at?
 Ot mundasala' ⁵ot ahi' alyon di, Hi'on waday pangibilangmun ha'on an baalmu ya daan mo bahan ta iyabulutmu ta umanamuta' ni' hi boblemi hi ad Judah ta e' ipaphod.

⁶Ya alyonay, Hi'on ume'a ya anuud di pumbangadam?
 Ta hidin inyabulutnan umeya' ot ibaga' hi'on anuud di umaya' ya hay ibanggada' yaden wahdih inayana an ni'ibun i hiya.

⁷Ot alyo' bon hiyay, Ya daan mo bahan apu patul ta muntudo'a hinadan gobelnador hinadan bobleh daggah nan wangwang an nungngadan hi Euprates ta iyabulutdan mala'uha' hinan numboblayanda ya ta malinggop hi e' ala'uhan hidi ta ingganah dumatonga' hi ad Judah.

⁸Ya hi'on mabalin bo ya daan mo ta muntudo'a i Asap an mumpapto' hinan muyungmu ta idattana' hinadan kayiw an ma'apyah dinangal nadan geyt nadan pungguwalyaan an nihaggon hinan Templo ya ha iphodmi hinan alad di boblemi ya ha iphod'uh bale'.

Ya gapuh boddang Apu Dios ya inabulut nan patul an namin nadan imbaga' i hiya.

⁹Ot hidih din makaka' ya impi'uyug nan patul dohah nadan opisyal di tindalu ya nadan tindalun nala'ing an muntakkeh kabayu. Ta hidin dimmatong amih nadan bobleh daggah nan wangwang an nungngadan hi Euphrates ot pun'idat'u nadan tudo' nan patul hinadan gobelnador.

¹⁰Ya wadada han duwan ap'apu an da Sanballat an i Horon ya hi Tobiah an i Ammon an nunhiglay akihda i da'min tinanud Israel. Ta hidin na'innilaanda nan ninomnom'un e aton ya nunhiglay bungotda.

Hay E Nanigan Nehemiah Hinadan Alad Hi Ad Jerusalem

¹¹Hidin dimmatong amih ad Jerusalem ot mun'ible ami ni' hi tuluy algo. ¹²Mu ma'id ha nangigabaga' hinadan impanomnom Apu Dios i ha'on hi ato' hidih ad Jerusalem. Ta i diye an mi'atluh hilong i diyen tongan di labi ya bimmangona' ot i'uyug'u dohah nadan linala'i ot emi li'odon nan boble mu ha'on ya abuh di nungkabayu ¹³an ini'wamih nan geyt an pang'i'wan an umeh nan nundotalana ot ipluymih awadan nan bubun an nungngadan hi Jakal ot ume amih awadan nan geyt an pang'i'wan an umeh nan way bahhulaan. Ta tinigo' nadan nun'apa"ih an binattun alad ya nadan napu'ulan an geyt. ¹⁴Ot ipluymi boh nan geyt an pang'i'wan an umeh nan way obob ot inaynayunmihdih nan pinhungdan nangadanan hi Pun'amhan Di Patul. Mu ma'id ha e' pangipa'wan hinan nitakkaya' te dakol di nun'ihawan hinadan nun'apa"ih an alad ya nadan geyt an nun'apu'ulan ¹⁵ta hiya nan inipluymih nan nundotal ta na'tiggo' nadan nun'apa"ih an binattun alad hidi. Ot inaynayunmi bon li'odon nan boble ta lo'tat ya imbangngadmih nan nalpuwanmi an geyt an pang'i'wan an umeh nan nundotalana. ¹⁶Mu ma'id ha nanginnilah limmah'unanmi i

diyen nahdom ya hi'on nganne nan e' aton an ta'on on nadan ap'apuh ad Jerusalem ya nadan munhilbin dida ya nadan padi ya an namin nadan mabalin an bumoddang hinadan matamuwan.

¹⁷Indani ot ahi' mohpe alyon i dida di, Tigonyu'e tun boble ta'uh tun ad Jerusalem an nunhiglay ena nadadagan te nunnanong an napa"ih tudan binattun alad ya nadan geyt an nihipun hidin napu'ulanda. Ot daan mo ta mumboboddang ta'u ta ipaphod ta'u nadan binattun alad ta wan adi minaynayun di e ta'u ibabainan. ¹⁸Ot ibaga' i diday inat Apu Dios an namoddang i ha'on ya nan maphod an nangalin nan patul i ha'on.

Ya alyonday, Ot ten deyaya. Eta'u ta eta'u ihipun an iphod.

Ot eda ihipun an muntamu.

¹⁹Mu hidi bon dingngol da Sanballat an i Horon ya hi Tobiah an ap'apun di i Ammon ya han i Arabia an hi Gesem ya ngihngihilan da'mi ya nunhiglay pangpangallida ya pamihuldan da'mi an alyonday, On nganne ihya danaen at'atonyu? Undan pinhodyun mi'buhul hinan patul?

²⁰Mu alyo' i dida di, Hi Apu Dios hi ad abunyan di bumoddang i da'mi ta ingganay gibbuhonmi. Te da'mi tuwali nadan baalna an mangat i datuwen tamu. Mu da'yu'e ya ma"i'd ha lebbengyu ituwen boblemin ad Jerusalem ya ma"i'd ha niyatan nadan na'na'at ituwen boblemin da'yu.

Hanadan Nangiphod Hinadan Binattun Alad

3 ¹Nan nabaktun padi an hi Eliasib ya hanadan ibbanan padi ya inhipundan e nuntamu ot ipaphodda nan geyt an pangipa'wandah kalnero an miyeh nan Templo ot iyappitdan Apu Dios ot ipaphodda nadan pantona. Ot ipaphodda bo nadan alad ta ingganaot idatongdah nan natagen pungguwalyaan an nungngadan hi Meah^c ot iyappitda bon Apu Dios. Ot inaynayunda an ipaphod nan binattun alad ta ingganaot idatongdah nan natagen pungguwalyaan an nungngadan hi Hananel. ²Ya nadan i Jeriko di nanginayun an nangipaphod hinan binattun alad an mihu"up i diyen pungguwalyaan an nungngadan hi Hananel. Ya hi Sakur an imbabalen Imri di nangipaphod hinan bongwah diyen tinamuwan nadan i Jeriko.

³Ya hanadan imbabalen Hassenaah di nangipaphod hinan geyt an nungngadan hi ekan an iniphodda nadan dinangal ot ihamaddan iphod nadan pundakigan ya nadan dakigda. ⁴Ot ipaphod pibon da Meremot an imbabalen Uriah an apapun Hakkos nan binattun alad an mihu"up hinan geyt an nungngadan hi ekan. Ya nan hu"up nan tinamuwan da Meremot ya impaphod Mesullam an imbabalen Berekiah an apapun Mesesabel. Ot tamuwan damdaman Sadok an imbabalen Baanah nan hu"up nan nangipogpogan Mesullam ot igibbuhnah diyen potona. ⁵Ya hanabon

^c 3:1 Nan Meah ya hay pangibalin di udum ya hingгахut.

hu"up nan tinamuwan Sadok ya tinamuwan nadan i Tekoa an ta'on on aggeda bimmoddang nadan ap'apuda te adida pinhod an tamuwan nan inyukod nadan mangipangpangulu i diyen tamuda.

⁶Ya hana'en geyt an nungngadan hi Jesana ya impaphod da Joyada an imbabalen Paseah an didah nan imbabalen Besodeyah an hi Mesullam. An iniphodda nadan dinangal ot ihamadda bon iphod nadan pundakigan ya nadan dakigda. ⁷Ya nan binattun alad an mihu"up i diyen geyt ya impatamun nan gobelnador hi daggah nan wangwang an nungngadan hi Euprates hinadan i Gibeon an da Melatiah ya hi Jadon an i Meronot ya nadan udum an i Mispah. ⁸Ot tamuwan Ussiel an imbabalen Harayah an munlutuh balitu' nan hu"up nan impatamun nan gobelnador. Ot tamuwan nan mangapyah bangbanglu an hi Hananiah nan hu"upna ta ingganay indatongnah nan nangadanan hi abilloq an binattun alad. ⁹Ot tamuwan Repayah an imbabalen Hur an ap'apun di godwan di ad Jerusalem nan hu"upna. ¹⁰Ya nan nangipogpogana ya nipotto' hi balen Jedayah an imbabalen Harumap ta hiya piboy nuntamu i diye. Ot tamuwan Hattus an imbabalen Hasabneya nan hu"upna. ¹¹Ot tamuwan da Malkijah an imbabalen Harim ya hi Hassub an imbabalen Pahat-Moab nan hu"up nan nangipogpogon Hattus ot ipaphodda bo nan natagen punha"angan hi tinapay. ¹²Ya nan binattun alad an hu"upna ya tinamuwan da Sallum an imbabalen Hallohes an ap'apun di godwan di ad Jerusalem an bimmoddang nadan binabain imbabalena.

¹³Ya da Hanun hinadan i Sanoah di nangipaphod hinan geyt an pang'iwan an umeh nan nundotalana. Ta impaphodda ot ihamaddan iphod nadan pundakigan ya nadan dakigda. Ot ipaphodda bo nan binattun alad an umeh opat di gahut ta nabongley (450) metro ot idatongdah nan geyt an pang'iwan an umeh nan bahhulaan. ¹⁴Ya hay nangipaphod i diyen geyt ya da Malkijah an imbabalen Rekab an ap'apuh nan bobleh ad Bet-Hakkerem. Ot iphodda nadan pundakigan ya nadan dakigda. ¹⁵Ya hana'e bon geyt an pang'iwan an umeh nan way obob ya iniphod Sallun an imbabalen Kol-Hoseh an ap'apuh ad Mispah an iniphoddan inatopan ot inayundan iphod nadan pundakigan ya nadan dakigda. Ot inayundan iphod nan binattun alad an nipotto' hinan lobong an nungngadan hi Siloam an nihaggon hinan garden ni' di patul. Ot inaynayunda bon iphod nan binattun alad ta inggana ot idatongdah nan way madayyun awon an malpuh nan boblen David.

¹⁶Ya nan imbabalen Asbuk an hi Nehemiah an ap'apun di godwan nan bobleh ad Bet-Sur di nanginayun an nangipaphod hinan binattun alad an hu"up nan tinamuwan Sallun. Ta hay tinamuwana ya ingganah nan potto' nadan lubu'an hinan boblen David ot inaynayuna bo ta ingganah nan potto' nan pinhungdan lobong ya nan kampun di titindalu. ¹⁷Ot tamuwan nadan tinanud Libay nan hu"up nan tinamuwan Nehemiah

an impangulun Rehum an imbabalen Bani. Ya na'e bon hu"up nan tinamuwanda ya tinamuwan nadan i Keilah an impangulun Hasabiah an ap'apun di godwan nan bobleh ad Keilah. ¹⁸Ot nan hu"upna ya tinamuwan nadan udum an ibbadan i Keilah an impangulun nan imbabalen Henadad an hi Binnuy an ap'apun damdaman nan godwan nan bobleh ad Keilah. ¹⁹Ya nan nangipogpogan Binnuy an dommang nan tumikid hinan balen awadan nadan usal di mi'gubat ya tinamuwan Eser an imbabalen Jesua an ap'apun di ohah nadan bobleh ad Mispah ta ingganah nan dugguna. ²⁰Ya nan hu"up diyen duggun nan binattun alad ya tinamuwan Baruk an imbabalen Sabay ta ingganah nan way balen nan nabaktun padi an hi Eliasib. ²¹Ot nan hu"upna ya impaphod bon Meremot an imbabalen Uriah an apapun Hakkos an inhipunah nan potto' nan awadan da Eliasib ta ingganaot mapogpog hidiyen awadanda.

²²Ya hay nuntamuh nan hu"up nan tinamuwan Meremot ya nadan padi an nunhituh nadan bobleh nunlini"odan di ad Jerusalem. ²³Ot tamuwan da Benjamin i Hassub nan binattun alad an nipotto' hi way baleda. Ya atbohdi Asariah an imbabalen Maaseyah an apapun Ananiah an hiyay nuntamuh nan binattun alad an nipotto' hi baleda. ²⁴Ot tamuwan bon Binnuy an imbabalen Henadad nan hu"upna an inhipunah nan nangipogpogan Asariah ta ingganah nan oha bon duggun nan binattun alad. ²⁵Ot tamuwan Palal an imbabalen Usay nan hu"upna an inhipuna i diyen duggun nan binattun alad an dommang nan natagen pungguwalyaan hinan lita"angan nan palasyu. Ot inayun nan imbabalen Paros an hi Pedayah an tamuwan nan hu"upna. ²⁶Ot nan hu"up nan tinamuwan Pedayah ya hay nuntamu ya nadan muntamuh nan Templo an nunhituh nan nabillid hi ad Opel ta ingganaot idatongdah nan way dommang nan geyt an pangi'wandan e humagub an wah nangappit hi tuluwan di algo an nipotto' hinan natagen pungguwalyaan. ²⁷Ot nan hu"up nan tinamuwanda ya nadan i Tekoa di nuntamu ta ingganaot idatongdah nan alad hi ad Ophel.

²⁸Ya hidi'eh nan baktun nan geyt an nungngadan hi kabayu ya tinamuwan nadan padi an way ohaon tinamuwana nan nipotto' hi balena. ²⁹Ya hay nangipogpoganda ya nipotto' hi balen Sadok an imbabalen Immer ta hiya nan hiyay nuntamu i diye. Ya nan hu"up diye ya tinamuwan nan imbabalen Semayah an hi Sekaniah an guwalyah nan geyt an wah nangappit hi tuluwan di algo. ³⁰Ot tamuwan da Hananiah an imbabalen Selemiah hinan mi'anom an imbabalen Salap an hi Hanun nan hu"upna. Ot tamuwan Mesullam an imbabalen Berekiah nan nipotto' hinan umohnonganahdih nan Templo. ³¹Ya hana'en hu"upna ya tinamuwan Malkijah an ohah nadan munlutuh balitu' ta ingganah nan potto' di balen nadan baal hinan Templo ya nadan mumpunggatang an nipotto' hinan geyt an pundadammuwan ot inayuna ta ingganah

nan duggun nan binattun alad an nipotto' hinan numbaktun kuwartun nan geyt. ³²Ot tamuwan nadan mumpunlutu boh balitu' ya nadan mumpunggattang nan hu'upna an nipotto' i diyen kuwartu ta ingganaot idatongdah nan geyt an pangipa'wandah kalneron miyeh nan Templo.

Hanadan Agge Naminhod Hi Ipaphodan Nadan Binattun Alad

4 ¹Hidin dingngol nan gobelnador an hi Sanballat^d an pun'iphodmi nadan binattun alad ya bimmungot ta nunhiglay pangpangallinan da'min Judyu. ²Ta pumpihul da'mi yaden dayyadahdi nadan ibbana ya nadan tindalun di i Samaria an alyonay, Hay punnomnomyu nin eh'a nayyan Judyu ya abalinanyun iphod nadan binattun aladyu. Wan alyonyu on mangi'nong ayu'e hinan Dios an dayawonyu ya igibbuhyuh naen binattun alad i ha hin'algo. Ya undan mahan mabalin ta usalonyu nadan nun'aldun batuh din napu'ulanda.

³Ya wahdih Tobiah ot doldolonah diyen imbagana an alyonay, Ay ta'ombo ot hidiye'en iphodda ya umman ta'on on ha amunin hi kumayat ya mun'apapa"ih.

⁴Mu ta'on on athidi ya nundasala' an alyo' di, Apu Dios, donglom bahan tun dasalmi te nunhigla tayyay pamihuldan da'mi. Ya hanat diday a'atan nadan adi maphod an pangapangalidan da'mi. Ta waday mangubat i dida ta wan alandan namin di wadan dida ya ta wan mumbalindah balud ta miyeda piboh udum hi boble. ⁵Ya hanat adim pakawanon di bahulda te undan ahan adi umipabohol i he"a tun pangapangalidan da'mi an gapu ituwen ipatamum i da'mi.

⁶Mu ta'on on athidi ya teen nungginawway tinagen tun alad te ongal di naminhodmin miphod ta hiya nan inhamadmin nuntamu.

⁷Mu hidin dingngolda an tuwen mipaphodda mon namin nadan nun'apa"ih an binattun alad ya nunhiglay bungot da Sanballat ya hi Tobiah ya nadan i Arabia ya nadan i Ammon ya nadan i Asdod. ⁸Ta nunhahapitdan umalida ta gubaton da'mi ta way atonmin mataktak an muntamu. ⁹Mu nundasal ami i Apu Dios ot pungguwalyaonmiy udum hinadan tataguh abigabigat ya ta'on on hinan mahdom.

¹⁰Mu ta'on on athidi ya wa'e on ikantan nadan ibba' an alyonday, Tuwe mo ahan tayyan kimapuy amin muntamu mu dakkodakkol damdama tudan nun'apa"ih.

Ta na'alligat tayya tun tamumi ot adimi nin abalanan an igibbu tun binattun alad.

¹¹Ya hanada'en binuhulmi ya alyonday, Hanat palpaliwan nadan Judyu ya nabanudduh ta'u ta pumpate ta'u dida ta wan midinong hidiyen tamuwanda.

^d 4:1 Nehemiah 2:10

¹²Mu aggeda innilan wadaday ibbamin Judyu an hinaggonda an uggan mangipa'innila i da'mi hi an namin an donglondan punhahapitandan aton i da'mi. ¹³Ta hiya nan indatta' nadan himpahimpamu'un hi almasda an ispada ya pana^e ya pahul ta way oha i dida on eda nungguwalyah nadan natuddun pungguwalyaandah nadan agge nun'agibbuh an alad. ¹⁴Mu hidin matigo' an tumakutda ot alyo' hinadan ap'apu ya nadan munhilbin dida ya nadan tatagu di, Hanat adi ayu tumakut hinadan binuhul ta'u. Haot di nomnomnomonyu ya hi Apu Dios ya ongal di abalinana ot unhaot hiyay taktan ta'u ot boddangan dita'un hiya. Ta hiya nan adi ta'u tumakut i dida ta ita'dog ta'u nadan ibba ta'u ya imbabale ta'u ya nadan ahawa ta'u ya tun bohle ta'u.

¹⁵Mu dingngol nadan binuhulmi an na'innilaanmi nan nunhahapitandan aton ta hidiyey nanginnilaanda an hi Apu Dios di nunhandi i diyen hinahapitdan aton i da'mi. Ta way oha mon da'mi on numbangngad hinan puntamuwana. ¹⁶Ta nihipun mon diyen algo ya ginodwa' nadan tatagu ta muntamuday godwana ya mungguwalyaday godwana an nun'a'almasdah gayang ya hapiyo ya pana ya numpunlubungdah lubung di e mi'gubat. Ta ta'on on nadan ap'apu ya dedahdin mungguwalyah nadan ibbami ¹⁷an muntamuh nadan binattun alad. Ya hanada'en mumpun'ubuh nadan miphod hinadan tamuwanmi ya nanongnan o'odnanday almasda ta muntamuy ohan ta'leda ya pingngol di ohan ta'leday almasda. ¹⁸Ya an namin nadan mumpuntamu ya nanongnan ihihikotday ispadada. Ya hana'en nangdon hi tangguyub ya mihahaggon i ha'on.

¹⁹Ot alyo' hinadan malispitun tatagu ya nadan ap'apu ya nadan tatagu di, Tun tamuwan ta'u ya adukke ta niwakat ta'uh tudan binattun alad. ²⁰Mu wa'et dingngolyun gimmangoh nan tangguyub ya inipluyyuh nan gumangohana ta mumboboddang ta'un mi'gubat. Adi ayu tumakut ot hi Apu Dios di mangita'dog i dita'u.

²¹Ta mihipun hinan mun'awi'it ta ingganah bumittuwon ya wadaday muntamu ya wadaday mungguwalya an nanongnan o'odnanday pahulda. ²²Ot alyo' boh nadan tatagu di, Hanat an namin ayun linala'i ya ta'on on hanadan baalyu ya mihtu ta'uh tun ad Jerusalem ta mabalin an mungguwalya ayuh nan mahdom ya muntamu ayuh nan mapatal. ²³Ot ta'on teeh on da'mih tudan i'iba' ya tudan guwalya ya tudan baalmi ya adimi uggan aanon di lubungmi an ta'on on hinan alo'anmi onu nan emi humaguban ya nanongnan o'odnanmi nadan almasmi ta nanongnan nundadaan ami.

Hay Namoddangan Nehemiah Hinadan Maligatan

5 ¹Indani ya wadaday ahililili an linala'i ya ta'on on nadan ahawada an gapuh pangat nadan ibbadan Judyu an waday abalinanda ²an

^e 4:13 Nan pana ya hidiye nan bokang an usalondan e mi'gubat.

alyon di udum di, Dakol ami tayyan hina'amma ta makulangan amih makan.

³Ya alyon di udum di, Namaag tayya ya pun'isaldami mo nadan lutan tantanommanmi ya nadan balemi ta waha igattangmih anonmi.

⁴Ya alyon bon di udum di, E ami mahan tayya immutang hi pihhu ta waha idatmih nan patul hi buwis nadan lutan tantanommanmi. ⁵Ya ta'on teeh on Judyu ta'un namin ya ta'on boh on maphodda hantudan imbalemi an umat hinadan imbabaleda ya umman tayya mapilitan amin mangihbut i dida hinadan ibba ta'un Judyu an waday abalinanda. Ta nihbutda mo mahan nadan binabain imbalemi. Mu ma'id ha mabalinmi te niluh an nisaldada mo nadan lutan tantanommanmi.

⁶Ta hidin dingngol'u dadiyen imbagada ya nunhiglay bungot'u. ⁷Ta numanomnoma' hi'on nganney ato. Ot e' pun'ihingal nadan ap'apu ya nadan munhilbin dida an alyo' di, Way oha nayya i da'yu on hay pumpihhuwanyuy nonomnomonyu. Ta ta'on on hantudan ibba ta'un Judyu ya maligatandah pangatyu.

Ot ipa'ayag'un namin nadan tatagu. ⁸Ta na'amung ami ot alyo' i diday, Dita'u ya inat ta'uy abalinan ta'u ta e ta'u binangngad nadan ibba ta'un nihbut hinadan bokon Judyu. Ya ad uwani ya pilitonyu bon ihbutday adolda i da'yu.

Mu pamaag ya dindinnongandan namin nadan ap'apu ya nadan munhilbin dida te ma'id aya ha pambalda. ⁹Ot alyo di, Adi maphod danaen pangatyu. Unhaot unudon ta'uh Apu Dios ta hanadan maphod an pangat di aton ta'u ta ma'id bo ha gumalat hi pamihulan nadan binuhul ta'un dita'u. ¹⁰Ta'on on da'mih nadan i'ibba' ya nadan baal'u ya waday impa'utangmih pihhu ya makan. Mu daan mo ta idinong ta'un mumpa'utang hi waday pulsintuna ya adi gahin on waha pangdonan ta'u ya ahi waha ipa'utang ta'u hi pihhu. ¹¹Ya daan mo ta pun'ipabangngadyu nadan lutan tantanommanda ya nadan baleda ya ta'on on nadan lanan di olibo ya makan ya ma'inum ya nadan inalayun pulsintun di inutangdan da'yu.

¹²Ya alyon nadan tatagu di, O ta'omman ya impabangngadmin namin nadan inalamin dida. Ya adi ami mo mumbagah pulsintun nadan inutangdan da'mi.

Ot ipa'ayag'u nadan padi ot punsapatao' nadan ap'apu hi hinangngab nadan padi ta atonda nadan imbagada. ¹³Ta on inatdahdi ot punyagyaga' nan lubung'un alyo di, Hanat athituy aton Apu Dios hinan tagun mangibahhoh nan insapatana ta wan mumbalin damdamah ma'ma'idan. Ya an namin nadan na'amung ya alyonday, Hiya paman ot inayundan dayawon hi Apu Dios. Ya an naminda ya inatda paman nadan insapatada.

¹⁴Ta nihipun hidin ha'on di gobelnador hitun numboblaysanmih ad Judah an tee mon himpulut duway (12) tawon an hituwey mi'abaintih (20)

tawon hi numpatulnan Artaserses ta ingganah nan mi'atulumpulut duwah (32) tawon ya ma'id ha inalami nadan i'iba' hinadan makan an unhaot midat hinan gobelnador. ¹⁵Mu handida'en namangulun gobelnador ya pinalpaligatda nadan tatagu te numbagadah napat (40) di pihhu an silber ya niddum di makan ya ma'inum.^f Ya minaman bon nadan baal dadiyen gobelnador an namalpaligat hinadan tatagu. Mu ha'on ya adi' pohdon an atonhidi te pinhod'un un'unudon hi Apu Dios. ¹⁶Te ha ahan di nangiyohhaa' hi nomnom'u ya hanan pangipaphodanmih nadan binattun alad. Ta hiya nan matigoyun ma'id ha ginatanga' hi luta'. ¹⁷Ya hay oha bo ya umeh hingghahut ta nabongley (150) ibba ta'un Judyu ya ap'apu di pangapangano'. Ya nat'on mohpe nadan mangili an malpuh udum hi boble. ¹⁸Ta binigat on ohan baka ya onom an mun'atataban kalnero ya manu' di mapanalti. Ya hinan battan di himpuluy (10) algo on mumpa'inuma' hi nat'onat'on an bayah. Mu ta'on on athidi ya agge' impatnan numbagah nadan tataguh nan unhaot midat hinan gobelnador te innila' an maligatanda tudan tatagu.

¹⁹Ot hay dasal'u ya alyo' di, Apu Dios hanat adim linglingon datuwen pangat'uh tudan ibba' an Judyu.

Hay Nunhahapitandah Pamatayandan Nehemiah

6 ¹Indani ya dingngol bon da Sanballat ya hi Tobiah ya nan i Arabia an hi Gesem ya nadan udum an binuhulmi an nipaphod mon namin nadan binattun alad an ammuna mo nadan geyt an agge ni' niphod.

²Ya impaad da Sanballat i Gesem an mundadammu ami anuh nan ohan boblehdih nan nundotalanah ad Ono. Mu innila' an waday adi maphod hi ninomnomdan aton i ha'on. ³Ta hiya nan hinnag'uy e mangibagah nan pambal'u an alyo' di, Dakol di tamu' ta hiya nan adi mabalin an tayna' ta umaliya' ni' ahan an manigon da'yu.

⁴Mu adida mangmanghop ta numpipat di nangipaadandah umeya' mu hiyah diye damdamay nambal'u. ⁵Ta hidin pilimana mo ahan ya hinnag Sanballat han baalna an nangdon i han tudo' an nunnanong an nalukatan ta mabalin an bahaon di udum. ⁶Ya hay nitudo' hidi ya alyonay, Nundingngol anuh abobboble ya atbohadin alyon Gesem di immannung an ninomnomyun namin an Judyu an adiyu mo pohdon an middum hinan pun'ap'apuwana nan patul ta hiya nan pun'ihamadyun iphod nadan binattun alad di bobleyu. Ya nundingngol bon ninomnommu anun mumbalin hi patul hinah nan bobleyu. ⁷Ya wadada bo anuy pinilim hi propeta an mangipa'innilahna hi ad Jerusalem ya hinadan udum an bobleh ad Judah an he'ay mumpatul. Ot adi man madne ya donglon nan patul hinae. Ta hiya nan alyo' di umali'a ta punhapitanta.

^f 5:15 Dadiyen pihhu ya makan ya ma'inum ya ma'id ha mapto' on midat hi abigabigat onu atawotawon.

⁸Ot ipiye' nan nambal'u an alyo' di, Ma'id ha immannung i danaen imbagam. Umman he'a nee ot nomnomom hinae.

⁹Hay innila' ya tattakuton da'mi ta way atonmin mangidinson hitun tamumi. Mu nundasala' an alyo' di, Apu Dios hanat pabikahona' ya patulidona'.

¹⁰Ya han hin'algo ya immeya' hi balen Semayah an imbabalen Delayah an apapun Mehetabel ya wahdin mungkakalob hi balena. Ya alyonay, Ekaot ta mundammatahdih nan Templo ta eta mipa'ehdi. Te hi mahdom ya umaliday mamaten he'a. Ya immannung an adi mibahhon patayon da'a.

¹¹Mu alyo' i hiyay, Ayta mahan bokon lala'i hi'onta bumtik. Ya tanganu mahan onta e mipa'eh nan Templo. Adi mahan mabalin an e' aton ha athina.

¹²Hanan panapitna ya inilmu' an bokon hi Apu Dios di nalpuwan nan ib'ibaggana te milmu an binayadan da Tobiah i Sanballat. ¹³Ta wan ha'ulona' ta hunggopa' hinan niyappit i Apu Dios ta mumbahula' ta waha pamihulandan ha'on.

¹⁴Ta hiya nan nundasala' ot alyo' di, Apu Dios hanat adim linglingon datuwen inat da Tobiah i Sanballat ya nan babain propeta an hi Noadiah ya nadan udum an propeta an namatnan manattatakut i ha'on.

¹⁵Mu ta'on on athidi ya niphod damdama nan binattun alad hidin mi'anabonglet duwah (52) algon nuntamuwanmi i diyen mi'abaintit limay (25) algon nan bulan an Elul. ¹⁶Ta hidin dingngol nadan binuhulmi an nunhituh nadan nunlini'odan nan boblemi ya timmakutda mohpe te inniladan hi Apu Dios di bimmoddang i da'mi ta hiya nan agagga ya ginibbuhmi nadan tinamuwanmi.

¹⁷Mu hay oha tuwali ya wadaday ap'apumin tinanud Israel hitun ad Judah an mi'tintinnudo' i Tobiah. ¹⁸Ya manu'eh wadaday mangiyunnudan i Tobiah ya inapun othadi nan ibbamin Judyu an imbabalen Arah an hi Sekaniah hi Tobiah. Ya hana'e bon imbabalen Tobiah an hi Jonathan ya inahawana nan imbabalen Mesullam an imbabalen Berekiah an ibbami bon Judyu. ¹⁹Ta dakol di ibagadan ha'on hi amaphod Tobiah on eda bo inhudhud i hiya nadan pambal'u. Ta hiya nan tumannudo' hi Tobiah hi panattatakutnan ha'on.

7 ¹Hidin nalpah an nipaphod nadan binattun alad ya nadan geyt ya nadan dakigda ot piliyo' mohpe nadan mungguwalya ya nadan mangipangpanguluh nan pungkantaan hinan pundayawan an tinanud Libay ta way ohaon nidattan hi tamuna. ²Ot iyukod'u i ibba' an hi Hanani ya nan ap'apun nadan guwalya an hi Hananiah tun boblemih ad Jerusalem ta diday mumpapto'. Manu'eh pinili' hi Hananiah ya hiya han mabalin an pundinolan ya ma'id ha udum hi umat i hiya an hi Apu Dios di un'unudona. ³Ot alyo' i dida di, Hanat tigonyu ta ingganah on

ma'aggawa ya ahi mibughul hanadan geyt tun numboblayan ta'u. Ya ibagayuh nadan mumpungguwalyah nadan geyt ta ihamaddan idakig nadan geyt on ahida umanamut hinan mun'ahdom. Ya hanat manigo ayuh tudan i Jerusalem hi mungguwalya ta mungguwalyaday udum hinadan natuddun pungguwalyaan ya nada'en udum ya hi way potto' di numpunhituwanda.

⁴Hantun bobleh ad Jerusalem ya abilloge mu oh'ohhay nunhituhtu ya oh'ohha ni' di babaleh niphod. ⁵Ta hiya nan impanomnom Apu Dios i ha'on an amungo' nadan ap'apu ya nadan munhilbin dida ya nadan tatagu ta way ohaon intudo'day ngadandan himpahimpamu'un. Indani ya hinama'u han nitudo'an di ngadan nadan namangulun nalpuh ad Babilon an immanamut hitun ad Judah.

⁶Ta datuwey nitudo' an ngadan nadan immanamut an ibbamin tinanud Israel an inyen din patul an hi Nebukadnesar hi ad Babilon. Ya hidin immanamutanda ya way ohaon immeh nadan numpumboblayanda tuwalih tun ad Jerusalem ya hinadan udum an bobleh tun ad Judah. ⁷Ya hay nangipangulu i dida hi immanamutanda ya da Serubbabel ya hi Jesua ya han hi Nehemiah ya hi Asariah ya hi Raamiah ya hi Nahamani ya hi Mordekay ya hi Bilsan ya hi Misperet ya hi Bigbay ya hi Nehum ya hi Baanah.

Hay Bilang Nadan Immanamut Hi Ad Judah An Nalpuh Ad Babilon

Datuwey bilang nadan himpahimpamu'un an tinanud Israel an immanamut.

- ⁸ Hay immanamut hinan holag Paros ya duway libu ta han hinggahut ta napitit duwa (2,172)
- ⁹ ya hinan holag'en Sepatiah ya tuluy gahut ta han napitit duwa (372)
- ¹⁰ ya hi Arah e ya onom di gahut ta nabonglet duwa (652).
- ¹¹ Ya hinan holag'en Pahat-Moab an nalpuh nan tinanud Jesua ya tinanud Joab ya duway libu ta han waluy gahut ta han himpulut waluy (2,818) bilangda
- ¹² ya hi Elam e ya hinlibu ta han duway gahut ta nabonglet opat (1,254) di bilangda
- ¹³ ya hi Sattu e ya waluy gahut ta han napat ta limay (845) bilangda
- ¹⁴ ya hi Sakkay e ya pituy gahut ta han nanom (760) di bilangda
- ¹⁵ ya hi Binnuy e ya onom di gahut ta napat ta waluy (648) bilangda
- ¹⁶ ya hi Bebay e ya onom di gahut ta baintit waluy (628) bilangda
- ¹⁷ ya hi Asgad e ya duway libu ta han tuluy gahut ta baintit duway (2,322) bilangda
- ¹⁸ ya hi Adonikam e ya onom di gahut ta han nanom ta pituy (667) bilangda
- ¹⁹ ya hi Bigbay e ya duway libu ta han nanom ta pituy (2,067) bilangda

20 ya hi Adin e ya onom di gahut ta han nabonglet limay (655)
bilangda

21 ya hi Ater e an holag Hesechia ya nahiyam ta waluy (98) bilangda

22 ya hi Hasum e ya tuluy gahut ta baintit waluy (328) bilangda

23 ya hi Besay e ya tuluy gahut ta baintit opat (324) di bilangda

24 ya hi Harip e ya hinggahut ta han himpulut duway (112) bilangda

25 ya hi Gibeon e ya nahiyam ta limay (95) bilangda.

Hay Bilang Nadan Immanamut Hinadan Numpumboblayanda Tuwali

26 Hanada'en i Bethlehem ya i Netopah ya hinggahut ta han nawalut
waluy (188) bilangda

27 ya nada'en i Anatot ya hinggahut ta han baintit waluy (128) bilangda

28 ya nada'en i Asmabet ya napat ta duway (42) bilangda

29 ya nada'en i Kiriat-Jearim ya i Kepirah ya i Beerot ya pituy gahut ta
han napat ta tuluy (743) bilangda

30 ya nada'en i Ramah ya i Geba ya onom di gahut ta baintit ohay (621)
bilangda

31 ya nada'en i Mikmas ya hinggahut ta baintit duway (122) bilangda

32 ya nada'en i Betel ya i Ay ya hinggahut ta baintit tuluy (123) bilangda

33 ya nada'en i Nebo ya nabonglet duway (52) bilangda

34 ya nada'en nalpuh ad Elam ya hinlibu ta han duway gahut ta
nabonglet opat (1,254) di bilangda

35 ya nada'en i Harim ya tuluy gahut ta baintiy (320) bilangda

36 ya nada'en i Jeriko ya tuluy gahut ta napat ta limay (345) bilangda

37 ya nada'en nalpuh ad Lod ya hi ad Hadid ya hi ad Ono ya pituy
gahut ta baintit ohay (721) bilangda

38 ya nada'en i Senaah ya tuluy libu ta han hiyam di gahut ta
tulumpuluy (3,930) bilangda.

Hay Bilang Di Holag Nadan Padi

39 Datuwe damdama nadan padi an immanamut. Hanada'en holag
Jedayah an tinanudan Jesua ya hiyam di gahut ta napitit tuluy (973)
bilangda 40 ya hi Immer e ya hinlibu ta han nabonglet duway (1,052)
bilangda.

41 Ya nada'en holag Pasur ya hinlibu ta han duway gahut ta napat ta
pituy (1,247) bilangda 42 ya hi Harim e ya hinlibu ta han himpulut pituy
(1,017) bilangda.

43 Ya hanada'en udum an ibbadan tinanud Libay an holag Jesua ya hay
immanamut i dida ya nadan holag Kadmiel an tinanudan Hodabiah an
napitit opatda (74).

44 Ya hanada'en mangipangpanguluh kanta an holag Asap ya hinggahut
ta napat ta waluda (148).

⁴⁵Ya hanada'en mungguwalyah nadan geyt an holag Sallum ya holag Ater ya holag Talmon ya holag Akkub ya holag Hatita ya holag Sobay ya hinggahut ta tulumpulut waluda (138).

⁴⁶Ya hanada'en udum an muntamuh nan Templo an immanamut ya nadan holag Siha ya holag Hasupa ya holag Tabbao⁴⁷ ya holag Keros ya holag Sia ya holag Padon ⁴⁸ya holag Lebana ya holag Hagaba ya holag Salmay ⁴⁹ya holag Hanan ya holag Giddel ya holag Gahar ⁵⁰ya holag Reayah ya holag Resin ya holag Nekoda ⁵¹ya holag Gassam ya holag Ussa ya holag Paseah ⁵²ya holag Besay ya holag Meunim ya holag Nepussim ⁵³ya holag Bakbuk ya holag Hakupa ya holag Harur ⁵⁴ya holag Baslut ya holag Mehida ya holag Harsa ⁵⁵ya holag Barkos ya holag Sisera ya holag Temah ⁵⁶ya holag Nesiah ya holag Hatipa.

⁵⁷Ya hanada'en holag nadan baal Solomon ya nadan holag Sotay ya holag Soperet ya holag Perida ⁵⁸ya holag Jaala ya holag Darkon ya holag Giddel ⁵⁹ya holag Sepatiah ya holag Hattil ya holag Pokeret-Hasebaim ya holag Amon.

⁶⁰Ta hay ngammut di bilang an namin nadan immanamut an holag nadan muntamuh nan Templo ya nadan holag nadan baal Solomon ya tuluy gahut ta han nahiyam ta duwa (392).

⁶¹Ya wadada boy ibbadan immanamut an nalpuh ad Tel-Melah ya hi ad Tel-Harsa ya hi ad Kerub ya hi ad Addon ya hi ad Immer hidih ad Babilon. Mu ma"i^d ha tontonondah nalpuwan di a'ammodka ta panginnilaan hi'on nalpuwad nadan tinanud Israel. ⁶²Ta hina'e an holag Delayah ya holag Tobiah ya holag Nekoda ya onom di gahut ta napat ta duwa (642) di ngammutta.

⁶³Ya wadada boy ibbadan padi an holag da Hobayah ya holag Hakkos ya holag Barsillay. Hituwen hi Barsillay ya inahawana nan imbabalen han hi Barsillay an i Gilead ot pamaaggot ngadanandah hi Barsillay an ngadan aman ahawana.

⁶⁴Mu hidin hama'onday nitudo'an di tonton di nalpuwan di a'ammodka ya ma"i^d. Ta hiya nan aggeda mo inabulut an middumda hinadan padi.

⁶⁵Ot alyon mon nan gobelnador i dida hi adi mabalin an mi"anda hinadan midawat i Apu Dios an ingganah on waha padi hi mangiyusal hinan Urim ya Tummin.[§]

⁶⁶Ta hay bilangdan naminamin an immanamut ya napat ta duway libu ta han tuluy gahut ta nanom (42,360). ⁶⁷Ya nat'on bo nadan linala'i ya binabai an baalda an pituy libu ta han tuluy gahut ta tulumpulut pitu (7,337). Ya wadada boy duway gahut ta napat ta lima (245) an linala'i ya binabai an mangipangpanguluh kanta hinan pundayawan.

[§] 7:65 Nan Urim ya Tummin ya dadiye nan usalon nadan padi hi'on waday pinhodnan mahmahan i Apu Dios.

⁶⁸Ya hay bilang di kabayuda ya pituy gahut ta tulumpulut onom (736) ya nat'on bo nadan mul^h an duway gahut ta napat ta lima (245).

⁶⁹Ya hay bilang'en di kemelda ya opat di gahut ta tulumpulut lima (435) ya onom di libu ta han pituy gahut ta bainti (6,720) di dongkida.

Hay Inatdan Nangipaphod Hinan Templo

⁷⁰Hanadan ap'apun nadan himpahimpamu'un ya dakol i diday nangdat hi iboddangdah nan ipaphodan nan Templo. Ya nan gobelnador ya nangdat hi mahuluk hi waluy kilun balitu' ya nabonglen (50) malukung ya limay gahut ta tulumpulu (530) an lubang di padi.

⁷¹Ya hay indat'en dadiyen ap'apun nadan himpahimpamu'un ya umeh hinggahut ta napituy (170) kilun balitu' ya hinlibu ta han opat di gahut ta nanom ta oha (1,461) di kilun silber.

⁷²Ya hay indat nadan udum an tatagu ya umeh hinggahut ta han napituy (170) kilun di balitu' ya hinlibu ta han tuluy gahut ta baintit hiyam (1,329) di kilun silber ya nanom ta pitu (67) an lubang di padi.

⁷³Ya nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay an mungguwalyah nadan geyt ya nadan mangipangpanguluh kantah nan pundayawan ya nadan mumpuntamuh nan Templo ya nadan udum an tinanud Israel ya eda numpunhituh nadan numboblayanda tuwalih ad Judah.

Ta hidin mi'apituh bulan ya an naminda an tinanud Israel ya wahdida moh nadan numpumboblayanda tuwali.

Hay Nangibahaan Ezra Hinan Tugun Apu Dios Hinadan Tatagu

8 ¹Hidin nadatngan nan namangulun algo hinan mi'apituh bulan ya na'amungdan namin nadan tataguh nan a'am'amunganda hi ad Jerusalem hidih nan way geyt an pangi'wandan e humagub. Ot ibagadah nan padi an hi Ezra an na'nginnilah nadan uldin ta ena ukaton nan Nitudo' an Tugun Moses. ²Ot e alan Ezra ot iyenah awadan nadan na'amung an nun'u'uddum di linala'i ya binabai ya ta'on on nadan u'ungan mabalin an ma'awatanda nan donglonda. ³Ot bahaonahdih awadan nadan tatagu an inhipunan numbaha i diyen nawi"it ta ingganah nan tongan di algo. Ya an namin nadan tatagu ya dimmidinnongda ta igongahanda nadan nibagah nan Nitudo' an Tugun.

⁴Ya hay timma'doganan numbaha ya han iniphodan nabaktu. Ya ni'ita'dogdah winawwana da Mattitiah ya hi Sema ya hi Anayah ya hi Uriah ya hi Hilkiyah ya hi Maaseyah. Ya hi way inngidna'e ya da Pedayah ya hi Misael ya hi Malkijah ya hi Hasum ya hi Hasbaddanah ya hi Sekariah ya hi Mesullam. ⁵Ya hidin binitbit Ezra nan nitudo'an nadan tugun ya timma'dogdan namin nadan tatagu te ma'attigoh awadanda

^h 7:68 Nan mul ya hidiye nan imbabalen di nipatangbal hi dongki an kabayu.

te nabaktu nimpe nan timma'dogana. ⁶Ot alyon Ezra di, Madayaw nan na'abbaktun Dios.

Ya an namin nadan tatagu ya intaggeday ta'leda ot alyonday, Hiya paman.

Ot inayundan munlu'bub ot dayawondah Apu Dios. ⁷Ot ahida tuma'dog ot ume nadan tinanud Libay ot eda ohha'ohhaon an ibagay ibalanan nadan tugun Apu Dios hinadan tatagu. Datuwen tinanud Libay ya da Jesua ya hi Bani ya hi Serebiah ya hi Jamin ya hi Akkub ya hi Sabbetay ya hi Hodiah ya hi Maaseyah ya hi Kelita ya hi Asariah ya hi Josabad ya hi Hanan ya hi Pelayah. ⁸Ta eda iniphod an imbaha nan Nitudo' an Tugun Apu Dios ta ma'awatan nadan tatagu.

⁹Ya hidin na'awatan nadan tatagu nadan tugun an mahapul an atonda ya pamaag ya way ohaon kunga ya umukayungan. Ot ha'on an hi Nehemiah an gobelnador ya nan padi an hi Ezra an na'nginnilah nadan uldin ya nadan tinanud Libay an mangipa'pa'innilah ibalanan nadan tugun ya alyonmiy, Adi ayu kunga ya umukayungan ta onta'uwot mun'am'amlong hi nanginnilaan ta'uh nadan tugun.

¹⁰Ot alyo' bon hi Nehemiah di, Haot di aton ta'u ya umanamut ta'u ta eta'u mumpumpalti ta mangan ta'u ya inukat ta'u nadan mun'aphod an ma'inum. Ya inayagan ta'u nadan i'iba ta'u an ma'id ha anonda ta mun'am'amlong ta'un namin an mungngilin ituwen algo. Ta ma'id nimpe ha umukayungan. Te nan amlong an nalpu i Apu Dios di mangipabikah i dita'u.

¹¹Ya atbohdiy nangalin nadan tinanud Libay i dida. ¹²Ta athidiy inat nadan tatagun mun'am'amlongdan mumpanganamut ot eda mumpumpalti ot pun'ukatda nadan ma'inum ot i'ayagdah nadan hinaggonda. Ta nunhiglay amlongda te na'awatanda nadan tugun an nipa'innilan dida.

Hay Ngilinondah Nan Mi'apituh Bulan

¹³I diyen ibiggatana an mi'adwah algon diyen bulan ya immedah awadan Ezra nadan ap'apun nadan himpahimpamu'un ya ta'on on nadan tinanud Libay an padiy udum i dida te pinhodan ma'udman di inniladah nadan tugun Apu Dios. ¹⁴Ya na'innilaandah nan Nitudo' an Tugun an imbagan Apu Dios i Moses an didan tinanud Israel ya mahapul an munhitudah allung hi atawotawon hi'on madatngan nan mi'apituh bulan ta hidiyey punnomnommandah nun'allungan didan a'ammoddah nan agge naboblayan. ¹⁵Ot alyonday mahapul an mipa'innilah nadan ibbadan wadah nan numpumboblayandah ad Jerusalem ya hinadan udum an bobleh ad Judah. Ta mibagah nadan tatagu ta umedah nadan nun'abillid an boble ta eda mangalah hapang di bolbol ya olibo ya palma ya nadan mirtel ya nadan udum an kayiw ta mangapyadah allung te athidiy nitudo' hinan tugun hi atonda.

¹⁶Ot e mangala nadan tatagu i dadiyen imbagada ta way ohaon nangiphod hi allung hinan nundotal an uhhun di babaleda ya hinan way lita"anganday udum. Ya nada'en udum ya hidih nan lita"angan di Templo ya hinadan a'am'amungan di tataguh nan boble hinan way geyt an pangi'wandan e humagub ya ta'on on hidih nan geyt an nungngadan hi Epraim. ¹⁷Ta an namin nadan nibangngad an nalpuh ad Babilon ya nangiphoddah allung hi iha"adanda. Te nihipun hidin amatagun Joshua an imbabalen Nun ta inggana i diye ya ma"id ha nangatandah athidih. Ta hiya nan nunhiglay amlongda i diyen algo. ¹⁸Ta abigabigat i diyen pituy algo on imbahan Ezra nadan nibagah nan Nitudo' an Tugun Apu Dios hinadan tatagu. Ta hidin mi'awaluh algo ya ma"id ha e nuntamu ta na'amungda bon namin ot atonda nan nibagah nan tugun hi atonda i diyen mi'awaluh algo.

Hay Nuntutuyuwana Nadan Tataguh Bahulda

9 ¹Hidin mi'abaintit opat (24) di algo i diye damdaman bulan ya na'amungda bo nadan tinanud Israel ta mun'ulatda an numpunlubungdah langgut ot huhupu'onday uluda ta pangipatigodah puntutuyuwandah bahulda. ²Ya i diyen na'amunganda ya aggeda ni'hayyupon nadan tatagun nalpuh udum hi boble. Ot tuma'dogda ot pun'ibagaday puntutuyuwandah nadan numbahulanda ya ta'on on hay numbahulan handidan a'ammodka. ³Ta nunnanong an timmata'dogda ot mibaha nadan nibagah nan Nitudo' an Tugun Apu Dios hi tuluy olas. Ya tuluy olas boy nundayawanda i Apu Dios ya nangibagaandah puntutuyuwandah nadan numbahulanda. ⁴Ya wadaday tinanud Libay an timma'dog hinan agdan an ungganda tuma'dogan an pun'olotdan mundasal an da Jesua ya hi Bani ya hi Kadmiel ya hi Sebaniah ya hi Bunni ya hi Serebiah ya nan oha bon hi Bani ya hi Kenani. ⁵Ya nadan udum i dida an tinanud Libay an da Jesua ya hi Kadmiel ya hi Bani ya hi Hasabneyah ya hi Serebiah ya hi Hodiah ya hi Sebaniah ya hi Petahiah ya alyondah nadan tatagu di, Dayawon ta'uh Apu Dios an wadawadah inggana.

Ot mundasaldan alyonday,

Madayaw'a an na'abbaktun Dios.

Te ma"id ha udum hi umat i he"a.

⁶Te he"a ya ammuna nan Dios an nunlumuh an namin an wadah ad lagud an umat hinadan bittuwon.

Ya he"ay nunlumuh tun luta ya an namin nan wahtu ya ta'on on nadan baybay ya an namin nan wadahdi.

Ya he"a boy alpuwan di itaguwan.

Ta hiya nan an namin di wah ad abunyan an umat hinadan anghel ya daydayawon da'a.

⁷Ya he"a nan ap'apu an namilin Abram ot hukkatam di ngadanah Abraham.

- Ya he"ay nangipangulun hiya hi nanaynanah ad Ur an boblen nadan i Kaldea.
- 8 Ya gapuh ana'na'unudnan he"a ya imbagam i hiya an idatmuh nadan holagna nadan boblen nadan tinanud Kanaan an hi Hit ya hi Amor ya hi Girgas ya hi Peres ya nadan i Jebus.
Ya impa'annungmu nadan imbagam i hiya.
Te ma"i'd tuwali ha ibahhom hinadan ibagam.
- 9 Ya tinigom di nunhiglan nunligatan handidan a'ammodmih awadandah ad Egypt ta hiya nan dingngolmuy numpahpahmo'anda ot ihwangmu didah nangagwatandah nan baybay an mumbolah.ⁱ
- 10 Ya dakol di udum an inatmun milagro.
Ta nadan tataguh ad Egypt an didan namin hinan patulda ya nadan ap'apu an munhilbih nan patul an namalpaligat hinadan tatagum ya tinigoda nan ongal an abalinam.
Ta gapu i dadiyen inatmu ya nundingngol'ah ingganah ad uwani.
- 11 Ya nunhi"anom nan liting hinan baybay ot maganam nan numbattanan diyen liting ta nangi'wan nadan tatagum ot ahim bo pundammuwon hidiyen liting ta nun'a'alting nadan namdug i dida an umatdah nan batun nalnong hi dallom nan mabikah an liting.
- 12 Ot ipangulum dida ta han mangmangngen bugut di tintinnuddah nan mapatal. Ya han mangmangngen ay tu"ud an apuy di tintinnuddah nan hilang.
- 13 Ya hidih nan billid hi ad Sinai di kinumhopam an nalpuh ad abunyan ot humapit'a i handidan a'ammodmi.
Ot ibagam i dida nadan maphod an tugunmu.
- 14 Ya impa'innilam i dida nan a'at nan niyappit i he"a an Habadun tungo.
Ta imbagam hinan baalmu an hi Moses nadan tugunmu i handidan a'ammodmi.
- 15 Ya hidin na'aganganda ya indatmuy anondan nalpuh ad abunyan.
Ya hidi bon na'uwohda ya impahawwangmuy liting hinan ongal an batu.
Ot honagom dida ta eda boblayan nan lutan imbagam hi idatmun dida.
- 16 Mu ta'on on athidiy nangatmu i handidan a'ammodmi ya ondaot nginhe an aggeda inunud nadan tugunmu.
- 17 Ya adida pohdon an donglon nadan ipa'innilam i dida.
Ya adida nomnomnomon nadan milagro an inatmun iphodanda.

ⁱ 9:9 Nan baybay an mumbolah ya mumbolah di tigona te gapuh nan holo' an wah dallomna ya nan panag an mumbolah nan pingngitna.

- Ta ondaot numpili hi mangipangulun dida te pohdondan ibangngad hi ad Egypt te udu'dulondan mumbalin hi baal.
 Mu he'a an Dios ya ongal di homo'mu ya nundadaan'an mamakawan hi bahul.
- Te nunhiglay ulem ya pamhodmu ta hiya nan aggem inwalong dida
 18 an ta'on on nangapyada i han ay kilaw an baka ot alyonday hidiye nan dios an nangipangulun dida hi nalpuwandah ad Egypt ta nunhiglay nangibabaindan he'a.
- 19 Mu he'a ya ongal nimpey homo'mu ta aggem inwalong didahdih nan agge naboblayan.
 Ta innaynayunmun impangulu dida ta han indatmun mangmangngen bugut di inunuddah nan mapatal ya han apuy an ay tu"ud hinan hilang.
- 20 Ya he"ay nangitudduh maphod hi atonda.
 Ot inaynayunmun idattan dida hi mana hi inanda ya liting hi ininumda.
- 21 Ya hidin awadandah nan agge naboblayan hi napat (40) di tawon ya impanapto'mu dida ta indatmun namin di mahapulda.
 Ya nadan lubangda ya agge nadnaddunut ya atbohdiy hukida an agge linlinnum'a'.
- 22 Ya nangabakom didah nangubatandah nadan dakol an boble.
 Ta diday nunhituh ad Hesbon an numpatulan Sihon ya hi ad Basan an numpatulan Og.
- 23 Ya impadakolmuy holagda an umat hi dinakol di bittuwon hi ad lagud.
 Ot iyem didah nan boble an imbagam i handidan a'ammodda hi idatmun dida ta pumboblayanda.
- 24 Ot boddangam nadan holagda hi eda nangubatan hinadan tinanud Kanaan ta inabakda dida.
 Ta dida moy nunhituhdih nadan bobleda ot iyukodmun dida nadan tatagu i diyen boble an ta'on on nan patulda ta diday ukod hi pohdondan aton i dida.
- 25 Ya gapuh boddangmu ya numpulohda nadan mun'aphod an boble ya mun'alumong an luta ya babale an wahdin namin di gina'uda.
 Ya ta'on on ha bubun hi humagubanda ya wahdiy nun'aka"utan tuwali ya wahdi boy abillog hi nun'atanoman hi greyp ya olibo ya ta'on on nadan nat'onat'on an bungbunga"an.
 Ta pinumhod di adolda te dakol di itanudda. Ya nunhiglay amlongdah nadan dakol an indatmun dida.
- 26 Mu ta'on on athidiy amaphodmun dida ya ondaot ngingumhe ta aggeda inunud nadan tugunmu. Ta ta'on on hanadan propeta an nangibagabagan dida an ibangngadda an umunud i he"a ya pinateda. Ta

nunhiglay nangibabaindan he'a. ²⁷Ta hiya nan inyabulutmu ta na'abakda moh gubat ta nadan binuhulday nun'ap'apu ta pinaligatda dida. Ta hinah nan awadam hi ad abunyan ya madngol di pumpahpahmo'anda mohpen he'a. Ot gapuh nan ongal an homo'mu ya wadaday pinilim hi e nangihwang i dida hinadan binuhulda.

²⁸Mu alyon boh on ta malmallingopda ya amod onda mangat hinadan adim pohdon. On inwalong mu dida ta abakon nadan binuhulda dida on nunhiglay namalpaligatdan dida. Mu wa'e bo ta mumpahpahmo'da on himmo'mu dida. Ta gapuh nan ongal an homo'mu ya agaggaon binoddangam dida.

²⁹Ya ta'on onmu pinadapadanan i dida an mahapul an unudonda nadan tugunmu ta maphod di pi'taguwanda mu ondaot inyal'alan nginhe ta innaynayundan nangat hinadan adim pohdon. ³⁰Mu ta'on damdamah on atdahdi ya inanuanusam didah atnay tawon. Ya gapuh boddang nan Espiritum ya imbagabagan nadan propetam an ibangngaddan unudon nadan tugunmu. Mu adida ahan donglon ta hiya nan impa'abakmu dida hinadan binuhulda an wah nunlini"odanda. ³¹Mu ta'on damdama boh on atdahdi ya gapuh nan ongal an homo'mu ya aggem inwalong dida ta aggeda naten namin te he"a tuwali nan ongal di homo'nan Dios.

³²Ot ad uwani ya innilami an he"a nan na'abbaktun Dios ya he"a nan ma'unud. Ya ongal di abalinam ya nanongnan ipatigom nan munnananong an pamhodmu. Ot daan mo bahan ta nomnomom tudan nunligligatanmi an ta'on on handidan a'ammodmi ya patulmi ya ap'apumi ya padimi ya propeta an nihipun hidin nangabakan nadan patul di i Assyria i da'mi ta ingganah ad uwani. ³³Ot innilami an nipto' nan nangatmun nundusa i da'mi ta nunholholtap ami an gapuh nadan adi maphod an ina'inatmi. ³⁴Te ta'on tuwalih on handidan a'ammodmi nimpe ya patulmi ya ap'apumi ya padimi ya aggeda inggongahan nadan tugunmu ya nadan pinadapadanam i dida hi adida aton. ³⁵Ya ta'on on indatmuy pumboblayanda ot pakadangyanom dida te indatmuy malumong hi puntanomanda ya apyana damdaman aggeda inunud nadan tugunmu ta innaynayundan nangat hinadan adi maphod an ato'atonda.

³⁶Ot teen hi ad uwani ya da'miy numbalin hi baal hitun ma'allumong an lutan indatmu i handidan a'ammodmi an unhaot pangalanmi hi dakol hi anonmi. ³⁷Ot innilami an gapuh bahulmi ya ta'on on dakol di apitonmi ya mahapul an midat hinadan patul an mun'ap'apu i da'mi. Ya atboh din waday abalinandan mangat hi pohdondan aton i da'mi ya ta'on on nadan animalmi. Ta hiya nan nunhigla tayya an maligligatan ami.

Hay Nunhahapitan Nadan Tatagu

³⁸Ot alyo' an hi Nehemiah di, Mu ta'on on athidiy na'at ya teen dita'un tinanud Israel hi ad uwani ya punhahapitan ta'u ta itudo' ta'u nadan

hahapiton ta'u an mahapul an aton ta'u ya pinelmaan tudan ap'apu ta'u ya tudan tinanud Libay ya hantudan padi.

10 ¹Hanada'en numpumpelma hinan intudo'min nunhahapitanmi ya ha'on an gobelnador an hi Nehemiah an imbabalen Hakaliah ya hi Sedekiah ²ya hi Serayah ya hi Asariah ya hi Jeremiah ³ya hi Pasur ya hi Amariah ya hi Malkijah ⁴ya hi Hattus ya hi Sebaniah ya hi Malluk ⁵ya hi Harim ya hi Meremot ya hi Obadiah ⁶ya hi Daniel ya hi Ginneton ya hi Baruk ⁷ya hi Mesullam ya hi Abijah ya hi Mijamin ⁸ya hi Maasiah ya hi Bilgay ya hi Semayah. Ta danae nadan padi an numpelma hinan nunhahapitan ta'u.

⁹Ya datuwe nadan udum an ibbadan tinanud Libay an numpelma an da Jesua an imbabalen Asaniah ya hi Binnuy an tinanud Henadad ya hi Kadmiel ¹⁰ya nadan i'ibana an da Sebaniah ya hi Hodiah ya hi Kelita ya hi Pelayah ya hi Hanan ¹¹ya hi Mika ya hi Rehob ya hi Hasabiah ¹²ya hi Sakkur ya hi Serebiah ya hi Sebaniah ¹³ya hi Hodiah ya hi Bani ya hi Beninu.

¹⁴Ya datuwe damdama nadan ap'apun bumoddang i ha'on an numpelma an da Paros ya hi Pahat-Moab ya hi Elam ya hi Sattu ya hi Bani ¹⁵ya hi Bunni ya hi Asgad ya hi Bebay ¹⁶ya hi Adonijah ya hi Bigbay ya hi Adin ¹⁷ya hi Ater ya hi Hesechiah ya hi Assur ¹⁸ya hi Hodiah ya hi Hasum ya hi Besay ¹⁹ya hi Harip ya hi Anatot ya hi Nebay ²⁰ya hi Magpias ya hi Mesullam ya hi Hesir ²¹ya hi Mesesabel ya hi Sadok ya hi Jaddua ²²ya hi Pelatiah ya hi Hanan ya hi Anayah ²³ya hi Hosea ya hi Hananiah ya hi Hassub ²⁴ya hi Hallohes ya hi Pilha ya hi Sobek ²⁵ya hi Rehum ya hi Hasabnah ya hi Maaseyah ²⁶ya hi Ahiah ya hi Hanan ya hi Anan ²⁷ya hi Malluk ya hi Harim ya hi Baanah.

²⁸Ta hay nitudo' ya an namin ta'un tinanud Israel ya adi ta'u mo iyunnud hinadan pangat nadan ni'iboble i dita'u an gapuh nanginnilaan ta'uh nadan tugun Apu Dios an umat hinadan tinanud Libay an padi ya nadan udum an i'ibadan holagna an nadan mungguwalyah nadan geyt ya nadan mangipangpanguluh kanta hinan pundayawan ya nadan muntamuh nan Templo ya ta'on on hanadan ahawa ta'u ya nadan imbabale ta'un mabalin an waday ma'awatana ²⁹ya mun'oh'ohha ta'uh tudan ap'apu tee an munsapata ta ibaga ta'u an unudon ta'un namin nadan tugun Apu Dios an indatna i handin baalna an hi Moses. Mu alina'eh on ibahho ta'u ya abuluton ta'un madusa ta'u. ³⁰Ot ibaga ta'u bon adi ta'u iyabulut hanadan imbabale ta'u an mi'yahawadah tudan ni'iboblen dita'u. ³¹Ya adi ta'u bo gumattang hi kumpulnan iyalin nadan mumpunggattang an malpuh udum hi boble an umat hi makan hi'on Habadun tungo onu nadan udum an mangilin an algo. Ya wa'e ta nadatngan nan mi'apituh tawon ya adi ta'u tanoman nadan luta ya adi ta'u mo hingilon nadan impa'utang ta'u. ³²Ya atawotawon on unudon

ta'u nan tugun an mahapul an mangdat ta'u hi opat di gramus an silber ta ma'usal hinan Templo. ³³Ta waday midadaan an tinapay hinan lamehaan ya nadan nat'onat'on an midawat i Apu Dios an umat hinan makan ya nadan maghob an mi'nong hi abigabigat ya hinan Habadun tungo ya nadan midawat hi'on nakayang nan bulan. Ya ta'on on nadan midawat hinadan udum an mangilin an algo ya nadan udum an midawat ya nadan mi'nong ta a'aanan di bungot Apu Dios an gapuh bahul ta'un tinanud Israel. Ya atbohdi hidiy pangalan ta'uh nadan udum an ma'usal hinan Templo. ³⁴Ya nunhahapitan ta'u ot ibubunut ta'un namin an ta'on on nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay ta napt'o' nan timpun pangiyayan ta'u an himpahimpamu'un hinadan itungu hinan punggobhan hi mi'nong.

³⁵Ya nan hopap di apiton ta'u an intanom ta'u hinan hintawon ya iye ta'uh nan Templo ya ta'on boh on nadan midat an bungan di bungbunga'an. ³⁶Ya atbohdi iye ta'uh nan padi hinan Templo nadan panguluwan an lala'in imbabale ta'u ya ta'on on nadan hopap di imbabalen di halun ta'u ta miyappitdan Apu Dios te hidiyey nitudo' hinan tuguna. ³⁷Ya an namin bo nadan alina an malpuh nan hopap di apit ta'u ya nadan ma'inum ya manteka an malpuh nadan mapmaphod an bungan nadan bungbunga'an ya iye ta'uh nan Templo. Ya idat ta'u boh nadan ibba ta'un tinanud Libay nadan mi'apuluh nadan apiton ta'u te diday niyukodan di e mun'amung i dadiye hitun numboblasyon ta'u on inyedah nan way Templo. ³⁸Ya mahapul an waha padi an tinanud Aaron hi pun'adwan nadan tinanud Libay an e mun'amung hinadan mi'apuluh nadan apiton ta'u ya ahi iyen nadan ibbadan tinanud Libay hidih nan way Templo. ³⁹Ta athidin dita'un tinanud Israel an iye ta'u hinadan tinanud Libay nadan makan ya ma'inum ya manteka ta diday ukod an mangiyeh nan iha'adandah nan way Templo an nihaggon hinadan umohnongan nadan padi ya nadan mungguwalyah nadan geyt ya nadan mangipangpanguluh kantah nan pundayawan. Ot aton ta'u datuwe ta minaynayun an mapmaphod di ma'ma'at hinan Templo.

Hay Numbobleh Ad Jerusalem

11 ¹Hay nunhituwan nadan ap'apun bumoddang i ha'on ya hidih ad Jerusalem. Ya imbunutda ta hinan himpulun (10) pamilya on ohay mabunut hi e mi'hitu i diyen niyappit i Apu Dios an boble hi ad Jerusalem. Ya nada'en agge nabunut ya nunnanongdah nadan bobleda tuwali. ²Ya mun'am'amlong nadan tatagu te wadaday ibbadan namhod an e mi'hituhdih ad Jerusalem an ta'on on aggeda nabunut ta hiya nan indasalanda dida ta wagahan Apu Dios dida. ³Mu hanada'en udum ya nunnanongda nimpeh nadan boblen nidat i didahdi hi ad Judah. Ya waday niddum i dida hinadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay an

muntamuh nan Templo ya nadan tinanudan nadan baal Solomon. ⁴Mu wadada boy udum an tinanud Judah ya tinanud Benjamin an nunhituh ad Jerusalem.

Ta hay nunhituh ad Jerusalem an tinanud Judah ya hi Atayah di oha.

Hi Atayah ya datuwey a'ammodna hi nalpuwana an nuntanud hi Mahalel ta hi Sepatiah ot muntanud hi Sepatiah ta hi Amariah ot muntanud hi Amariah ta hi Sekariah an nangimbabale i Ussiah ot muntanud hi Ussiah ta wada mohpeh Atayah an dida nadan holag Peres.

⁵Ya nan oha bon tinanud Judah an nunhituh ad Jerusalem ya hi Maaseyah.

Hi Maaseyah ya nalpuh nan holag Selah ot muntanud ta hi Sekariah ot muntanud hi Sekariah ta hi Joyarib an hi aman Adayah an nangimbabale i Hasayah an hi aman Kol-Hoseh ot muntanud hi Kol-Hoseh ta hi Baruk an nangimbabale mohpe i Maaseyah.

⁶Ta hay bilang di tinanud Peres an nun'atutulid an tindalu an nunhituh ad Jerusalem ya opat di gahut ta nanom ta walu (468).

⁷Ya ha'ey nalpuh nan holag Benjamin ya hi Sallu an pamaag nan hi Jesayah ya nuntanud ta hi Itiel ot muntanud hi Itiel ta hi Maaseyah ot muntanud hi Maaseyah ta hi Kolayah ot muntanud hi Kolayah ta hi Pedayah ot muntanud hi Pedayah ta hi Joed ot muntanud hi Joed ta hi Mesullam an nangimbabale i Sallu. ⁸Ya niddumda bo nadan duwan i'ibanan da Gabay i Sallay. Ta hay bilangdan namin an linala'in tinanud Benjamin an nunhituh ad Jerusalem ya hiyam di gahut ta baintit walu (928). ⁹Ya hay ap'apuda ya hi Joel an imbabalen Sikri ya nan hi Judah an imbabalen Hassenuah di mihnod hinan sa'adna an ap'apu i diyen bohle.

¹⁰Ya hay padi an nunhitu hi ad Jerusalem ya hi Jedayah an imbabalen Joyarib ya hi Jakin ¹¹ya hi Serayah an imbabalen Hilkiah. Hi Hilkiah ya imbabalen Mesullam an imbabalen Sadok. Hi Sadok ya imbabalen Merayot an imbabalen Ahitub. Hi Ahitub ya hiya din nabaktun padi hinan Templo. ¹²Ya niddum bo nadan waluy gahut ta baintit duwa (822) an linala'i an ibbadan himpamu'un an dadiye nadan muntamuh nan Templo. Ya niddum bo hi Adayah an hay a'ammodna ya nalpuh nan tinanudan Malkijah te hi Malkijah ya nuntanud ta hi Pasur ot muntanud hi Pasur ta hi Sekariah ot muntanud hi Sekariah ta hi Amsi ot muntanud hi Amsi ta hi Pelaliah ot muntanud hi Pelaliah ta hi Jehoram an nangimbabale i Adayah. ¹³Ya nadan ibban Adayah an duway gahut ta napat ta duwa (242) an linala'i ya diday ap'apu hinan pu'unda. Ya niddum bo hi Amassay an nalpuh nan tinanud Immer te nuntanud hi Immer ta hi Mesillemot ot muntanud hi Mesillemot ta hi Ahsay ot muntanud hi Ahsay ta hi Asarel an nangimbabale i Amassay ¹⁴ya nadan ibbanan hinggahut ta baintit walu (128) an nun'atutulid an titindalu. An hay ap'apuda ya hi Sabdiel an imbabalen Haggedolim.

¹⁵Ya datuwe damdama nadan udum an tinanudan Libay an nunhitu hi ad Jerusalem an hi Semayah an imbabalen Hasub an imbabalen Asrikam. Hi Asrikam ya imbabalen Hasabiah an imbabalen Bunni.

¹⁶Ya nan duwan ap'apu hinadan tinanud Libay an da Sabbetay i Josabad ya diday niyukodan nadan udum an tamu hinan Templo.^j

¹⁷Ya niddum hi Mataniah an imbabalen Mika an tinanudan Sabdi an imbabalen Asap an hiyay mangipangpanguluh kanta ya punhanaan i Apu Dios. Ya hi Bakbukiah di bumoddang i Mataniah hinan tamuna ya bimmoddang bo i dida hi Abda an imbabalen Sammua an tinanudan Galal an imbabalen Jedutun. ¹⁸Ta hay bilang datuwen tinanud Libay an nunhituh nan boblen niyappit i Apu Dios ya duway gahut ta nawalut opat (284).

¹⁹Ya hanada'en guwalyah nadan geyt ya hi Akkub ya hi Talmon ya nadan ibbada ta hinggahut ta napitit duwada (172) an namin.

²⁰Ya hanada'en udum an padi ya nadan ibbada tinanud Libay ya nadan udum an tinanud Israel ya way ohaon e numpunhituh nadan udum an boblen nidat i handidan a'ammoddah ad Judah. ²¹Mu hanada'en udum an mumpuntamuh nan Templo ya nunhitudah nan nabillid hi ad Ophel an hay ap'apuda ya da Siha i Gispa.

²²Ya hay ap'apun nadan tinanud Libay an nunhituh ad Jerusalem ya hi Ussi an nalpuh nan tinanud Asap te nuntanud hi Asap ot hi Mika ot muntanud hi Mika ta hi Mataniah an nangimbabale i Hasabiah. Ot muntanud hi Hasabiah ta hi Bani an nangimbabale mohpe i Ussi. Datuwen tinanudan Asap ya dida nadan mangipangpanguluh kantah nan pundayawan hinan Templo. ²³Mu hay mangibagah nadan atondah abigabigat ya nan patul. ²⁴Ya hay mangihapit hinadan tinanud Israel hinan patul ya hi Petahiah an imbabalen Mesesabel an ohah nadan holag Serah an tinanud Judah.

²⁵Nadan udum an tinanud Judah ya eda nunhituh nadan nihaggon hinadan puntantanommanda an umat hi ad Kiriath-Arba ya hi ad Dibon ya hi ad Jekabsil ya hinadan kakkitang an boblen nun'ihaggon i datuwen boble. ²⁶Ya nunhituda boy udum hi ad Jesua ya hi ad Moladah ya hi ad Bet-Pelet ²⁷ya hi ad Hasar-Sual ya hi ad Beerseba ya hinadan kikkitang an boblen nihaggon hidi ²⁸ya hi ad Siklag ya hi ad Mekonah ya hinadan kakkitang an boblehi ²⁹ya hi ad En-Rimmon ya hi ad Sorah ya hi ad Jarmut ³⁰ya hi ad Sanoah ya hi ad Adullam ya hinadan udum an kakkitang an boblehi ya hi ad Lakis ya hinadan puntantanommandahdi ya hi ad Asekah ya hinadan kakkitang an boblehi. Ta binoblayan nadan tinanud Judah hi ad Beerseba ta ingganah nan nundotal hi ad Hinnom.

---

^j 11:16 Nadan udum an tamu nan Templo ya nan e mun'amung hinan mi'apuluh nadan inapit nadan tatagu ya nadan mipaphod hi'on waday napa"ih nan Templo.

³¹Ya hanada'en tinanudan Benjamin ya eda nunhituh ad Geba ya hi ad Mikmas ya hi ad Ayja ya hi ad Betel ya nadan bobleh nunlini"odana ³²ya hi ad Anatot ya hi ad Nob ya hi ad Ananiah ³³ya hi ad Hasor ya hi ad Ramah ya hi ad Gittaim ³⁴ya hi ad Hadid ya hi ad Seboim ya hi ad Neballat ³⁵ya hi ad Lod ya hi ad Ono ya nan nundotal an ma'alih boblen di nala'ing hi nat'onat'on an tamu an umat hi mumpa'ot ya munlutuh balitu'. ³⁶Ya nadan udum an tinanud Libay ya eda ni'iboble hinadan tinanud Benjamin hidih ad Judah.

Hay Ngadan Nadan Tinanud Libay An Immanamut Hi Ad Judah

12 ¹Nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay an immanamut hi ad Judah an ni'uyug i da Serubbabel an imbabalen Sealtiel ya hi Jesua ya da Seraya ya hi Jeremiah ya hi Ezra ²ya hi Amariah ya hi Malluk ya hi Hattus ³ya hi Sekaniah ya hi Rehum ya hi Meremot ⁴ya hi Iddo ya hi Ginneton ya hi Abijah ⁵ya hi Mijamin ya hi Moadiah ya hi Bilgah ⁶ya hi Semayah ya hi Joyarib ya hi Jedayah ⁷ya hi Sallu ya hi Amok ya hi Hilkiyah ya hi Jedayah. Ta danae nadan ap'apun di padi hidin hi Jesua di nabaktun padi.

⁸Ya hanada'en tinanud Libay an mangipangpanguluh kantah nan punhanaanda i Apu Dios ya da Jesua ya hi Binnuy ya hi Kadmiel ya hi Serebiah ya hi Judah ya hi Mattaniah. ⁹Ya nadan udum an da Bakbukiah ya hi Unni ya nadan i'ibada ya immohnongdah dommang nadan mangipangpanguluh kantah nan punhanaan i Apu Dios ta mumpinnallogdan mungkanta.

¹⁰Nan nabaktun padi an hi Jesua ya nuntanud ta hi Joyakim an nangimbabale i Eliasib an hi aman Joyada. ¹¹Ot muntanud hi Joyada ta hi Jonathan an nangimbabale i Jaddua.

Nadan Ap'apu Hinadan Himpahimpamu'un An Tinanud Libay

¹²Hidin hi Joyakim di nabaktun padi ya datuwe nadan ap'apuda an himpahimpamu'un. Hinan pu'un'en Serayah ya hi Merayah ya hinan pu'un'en Hananiah ya hi Jeremiah. ¹³Ya hinan pu'un'en Ezra ya hi Mesullam ya hinan pu'un'en Amariah ya hi Jehohanan. ¹⁴Ya hinan pu'un'en Malluk ya hi Jonathan ya hinan pu'un'en Sekaniah ya hi Joseph. ¹⁵Ya hinan pu'un'en Harim ya hi Adna ya hinan pu'un'en Meremot ya hi Helkay. ¹⁶Ya hinan pu'un'en Iddo ya hi Sekariah ya hinan pu'un'en Ginneton ya hi Mesullam. ¹⁷Ya hinan pu'un'en Abijah ya hi Sikri ya hinan pu'un'en da Miniamin i Moadiah ya hi Piltay. ¹⁸Ya hinan pu'un'en Bilgah ya hi Sammua ya hinan pu'un'en Semayah ya hi Jehonatan. ¹⁹Ya hinan pu'un'en Joyarib ya hi Mattenay ya hinan pu'un'en Jedayah ya hi Ussi. ²⁰Ya hinan pu'un'en Sallu ya hi Kallay ya hinan pu'un'en Amok ya hi Eber. ²¹Ya hinan pu'un'en Hilkiyah ya hi Hasabiah ya hinan pu'un'en Jedayah ya hi Netanel.

²²Hanadan ap'apun nadan himpahimpamu'un an padi ya nadan ibbadan tinanud Libay hidin amatagun nadan nahohonnod an nabaktun padi an da Eliasib ya hi Joyada ya hi Johanan ya hi Jaddua ya nitudo' di ngadanda ta ingganah din numpatulan Darius hi ad Persia. ²³Ta nitudo' di ngadan nadan ap'apun di himpahimpamu'un an tinanud Libay hinan nitudo'an di na'na'at ta ingganah din hi Johanan an imbabalen Eliasib di nabaktun padi.

Hay Niyukod Hi Tamun Nadan Tinanud Libay

²⁴Hanadan ap'apu hinadan tinanud Libay an da Hasabiah ya hi Serebiah ya hi Jesua an imbabalen Kadmiel ya nadan i'ibada ya nundinomngang di immohnonganda ta munhinnukkatdan mungkantah nan pundayawda ya punhanaandan Apu Dios. Ta iyunnuddah nan intuddun din patul an hi David an baal Apu Dios. ²⁵Ya hanada'en mungguwalyah nadan geyt nan Templo ya nadan pang'amungdah nadan asal an nihaggon hinadan geyt ya da Mattaniah ya hi Bakbukiah ya hi Obadiah ya hi Mesullam ya hi Talmon ya hi Akkub.

²⁶Ya an namin datuwen ap'apu hinadan tinanud Libay ya nuntamudah din hay nabaktun padi ya hi Joyakim an imbabalen Jesua an imbabalen Josadak ya ha'on an hi Nehemiah di gobelnador ya wada nan padi an hi Ezra an na'ginnilah nadan uldin.

Hay Nangiyappitandan Apu Dios Hinan Binattun Alad Hi Ad Jerusalem

²⁷Hidin nangiyappitandah nan binattun alad hi ad Jerusalem ya impa'ayagdan namin nadan tinanud Libay hinadan numpumboblayanda. Ta ni'yam'amlongda an nangikantah punhanaandan Apu Dios an inusalda nadan simbal ya harp ya lira. ²⁸Ya hay ni'yamung an tinanud Libay an nangipangpanguluh kanta ya nalpudah nadan bobleh nunlini'odan di ad Jerusalem ya hi ad Netopah. ²⁹Ya nalpuda boy udum hi ad Bet-Gilgal ya hi ad Geba ya hi ad Asmabet te diday namangulun nunhitu i dadiyen boble.

³⁰Ya hay namanguluh inat nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay ya nan nitugun i dida hi atonda ta ahida mibilang hi malinis. Ot ahida bo aton nan nitugun hi atonda ta ahi mibilang hi malinis nadan tatagu. Ot ahida mohpe iyappit i Apu Dios nadan geyt ya nadan binattun alad.

³¹Ta ha'on an hi Nehemiah ya inayaga' an namin nadan ap'apun nadan tinanud Judah hi uhhun nan binattun alad ta diday nangipanguluh nan duway linya an mangikankanta hi punhanaanda i Apu Dios. Ta nan ohan linya ya iyunnuddah nan binattun alad ta ipluydah nan way geyt an pang'iwan an umeh way bahhulaan. ³²Ya hay mitnud i dida ya da Hosayah hinadan godwan nadan ap'apu hi ad Judah ³³ya niddum da Asariah ya hi Ezra ya hi Mesullam ³⁴ya hi Judah ya hi Benjamin ya hi

Semayah ya hi Jeremia³⁵ ya nadan udum an padi an numpangdon hi trampeta ya hi Sekariah an holag Asap. Te nuntanud hi Asap ta hi Sakur an nangimbabale i Mikayah. Ot muntanud hi Mikayah ta hi Mattaniah an nangimbabale i Semayah. Ot muntanud hi Semayah ta hi Jonathan an nangimbabale mohpe i Sekariah. ³⁶Ot mitnudda nadan i'ibana an da Semayah ya hi Asarel ya hi Milalay ya hi Gilalay ya hi Maay ya hi Netanel ya hi Judah ya hi Hanani an inodnanday mipagangoh hinan pungkantaanda an miyunnudan hinan imbagan din hi David an baal Apu Dios. Ya hay nangipangulu hinan linyada ya hi Ezra an na'nginnilah nadan tugun. ³⁷Ya hidin dimmatongdah nan geyt an pangi'wan an umeh nan way obob ot inayundan itikid hinan mangipluy hinan boblen David ta ingganah lina"uhanda nan baktun nan balen David ot inayayunda ta ingganah dimmatongdah nan geyt an pangi'wandan e humagub hi nangappit hi tuluwan di algo.

³⁸Ya hana'e damdaman ohan linya an mangipangpanguluh kantah punhanaanda i Apu Dios ya diday nidduma' an ibbami nan godwan nadan ap'apu ya tatagu an inipluymih nangappit hi huddo'na an ini'wami damdamah nan uhun nan binattun alad ot la"uhanmi nan natagen punha"angan hi tinapay ot inayayunmi bon la"uhan nan nangadanan hi abilog an binattun alad ³⁹ot inayayunmi ta ingganah nan way baktun nan geyt an nungngadan hi Epraim ya nan geyt an nungngadan hi Jesana ya nan geyt an nungngadan hi ekan ta ingganahdih nan natagen pungguwalyaan an nungngadan hi Hananel ya nan natagen pungguwalyaan an nungngadan hi Meah ta inggana ot dumatong amih nan geyt an pangipa'wandah kalnero an miyeh nan Templo ot ahi ami umohnong hidih nan geyt an pundadammuwan.

⁴⁰Ta hidin nundidinatong nadan duwan grupun mangipangpanguluh kantah dih nan Templo ya way ohaon immeh nan umohnongana ya ta'on on ha'on ya nadan ibba' an godwan nadan ap'apu ⁴¹ya nadan padi an da Eliakim ya hi Maaseyah ya hi Miniamin ya hi Mikayah ya hi Elionay ya hi Sekariah ya hi Hananiah an inodnanda nadan trampeta. ⁴²Ot mitnud da Maaseyah ya hi Semayah ya hi Eleasar ya hi Ussi ya hi Jehohanan ya hi Malkijah ya hi Elam ya hi Eser. Ya hay nangipangpangulu i dida an mungkanta ya hi Jesrahiah. Ya inlotdan mungkanta ta donglondan namin.

⁴³Ya i diyen algo ya dakol di ini'nongmin Apu Dios an ongal di amlongmi te hiyay nangipa'amlong i da'mi an niddum nadan binabai ya u"unga. Ta madngol hinadan nun'idawwin boble nan pun'am'amlonganmi.

⁴⁴Ya i diye ya wadaday nadutu' hi mangipapto' hinadan pangiamungandah nadan idat nadan tatagu an umat hinadan namangulun bungan di intanomda ya nadan mi'apuluh (10) nadan inapitda. Ya dida boy e mun'amung i datuwe an miyunnudan hinan

nitugun an aton nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay. Ya an namin nadan tataguh ad Judah ya ma"amlongdan mangunud hinan tugun te matigodan maphod di pangat nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay. ⁴⁵Te nan atondan munhilbin Apu Dios ya inyunnuddah nadan intugun din patul an hi David ya din imbabalenan hi Solomon. An inatda nadan nitugun an ma'at ta ahida mibilang hi malinis ya atbohdi nadan aton nadan mungguwalyah nadan geyt ya nadan mangipangpanguluh kantah nan pundayawanda. ⁴⁶Te nihipun hidin timpun da David ya hi Asap ya wadaday mangipangpanguluh kanta an pundayawda ya punhanaanda i Apu Dios. ⁴⁷Ya atbohdi din awadan Serubbabel ot ahi ha"on teen hi Nehemiah an binigat on idat nadan tinanud Israel nadan nibagan idatda hinadan tinanud Libay an mangipangpanguluh kanta ya nadan mungguwalyah nadan geyt. Ya ta'on on nadan tinanud Libay ya idatda damdama nadan nibagan midat hinadan ibbadan padin tinanud Aaron.

Hay Gapunah Adida Pi'yamungon Nadan Tatagun Nalpuh Udum Hi Boble

13 ¹Han hin'algo ya na'amungda bo nadan tatagu ya waday nangitkuk an nangibahah nadan nibagah nan Nitudo' an Tugun Moses. Ta dingngol nadan tatagu ya na'innilaanda an adi mabalin an mi'yamu'amung nadan i Ammon ya i Moab i da'min tinanud Israel. ²Manu'eh athidiy nitudo' ya hidin nala"uhan handidan a'ammodmi an tinanud Israel hi bobledah din nalpuwandah ad Egypt ya agge indattan handidan a'ammodka dida hi anonda ya inumonda. Ot bayadanda bo han hi Balaam ta idutana dida. Mu maphod ta numbalinon Apu Dios hidiyen idut hi wagah.

³Ta hidin dingngolmih diyen tugun ot adimi mo iyabulut an mi'yamungda i da'min tinanud Israel nadan tatagun nalpuh udum hi boble.

Hay Inat Nehemiah Hi Numbanggadana

⁴Handi ni' ya nan padi an hi Eliasib di niyukodan nan pangiamungdah usal hidih nan way Templo ta hiyay mangipapto'. Mu gapu ta nun'apuda i Tobiah ⁵ya iyabulut Eliasib an miha"ad hi Tobiah hinan ongal an kuwartu an pangiamunganda hinadan usal hinan Templo ya nadan midawat an alina ya insenso ya nadan pinahapah an ma'inum ya nadan lana an dadiye ya midat hinadan tinanud Libay an mangipangpanguluh kantah nan pundayawan ya nadan mungguwalyah nadan geyt. Ya hidi boy iha"adan nadan idat nadan tatagu an midat hinadan padi.

⁶Ya hay na'atan datuwe ya hidin mi'atulumpulut duwah (32) tawon hi numpatulan Artaserses an ma"ida' hi ad Jerusalem te numbanggada'

moh ad Babilon. Mu indani ot ibaga' hinan patul ta umanamuta' boh ad Jerusalem ya inabulutna. ⁷Ya hidin immanamuta' ya na'innilaa' nan adi maphod an inat nan padi an hi Eliasib an inyabulutna nan kuwartun pang'amungan hinadan usal hinan Templo ta niha'adan Tobiah. ⁸Ta gapuh bungot'u ya nun'ipalah'un'u nadan gina'un Tobiah hinan dola. ⁹Ot honago' di e munlinis ot ibaga' an atonda nan nitugun hi atonda ta wan mibilang hi malinis hidiyen kuwartu ya ahida impabangngad hidi nadan usal hinan Templo ya nadan midawat an alina ya insenso.

¹⁰Ya na'innilaa' bon numpanganamut nadan mangipangpanguluh kantah nan Templo ya nadan udum an tinanud Libay ta eda numpunliya' te agge indat nadan tatagu nadan nibaga tuwalin idatdan malpuh nadan apitonda. ¹¹Ot ihingal'u nadan ap'apun bumoddang i ha'on an gapuh nangiwalongandah nan Templo. Ot ipa'ayag'u nadan tinanud Libay ta way ohaon nibangngad hinan niyukod an tamudah nan Templo.

¹²Ot pun'iyalin mohpen nadan tataguh ad Judah nadan mi'apuluh (10) nadan inapitda an makan ya ma'inum ya lana. ¹³Ot iyukod'uh nadan padi an hi Selemiah ya hi Sadok an na'nginnilah nadan tugun ya nan ibbadan tinanud Libay an hi Pedayah nadan kuwartun pang'amungan hinadan usal hidih nan way Templo ot iddum'uh Hanan an imbabalen Sakur an apapun Mattaniah ta bumoddang i dida. Diday nangiyukoda' te madinola' hinan pangatda ta diday ukod an mangidat hinadan mahapul nadan ibbada an tinanud Libay.

¹⁴Ot mundasala' an alyo' di, Apu Dios hanat adim linglingon tun pangat'un munhilbih tun Templo ya ta'on on hinan pundayawanmi.

¹⁵I han Habadun tungo ya wadaday tinigo' an ibbamin i Judah an mungkopaldah greyp. Ya pun'itakken di udum di ma'inum ya nadan inapitdan umat hi wit ya greyp ya fig ya nadan udum an eda igattang hi ad Jerusalem i diyen Habadun tungo. Ta hiya nan e' imbaga i dida an ma'id ha e munggattang hi makan i diyen algo. ¹⁶Ya wadada boy i Tyre an ni'ibobleh ad Jerusalem an pun'iyaliday tilapya ya nadan nat'o'nat'on an igattangdahdih ad Jerusalem hinadan ibbamin i Judah i diyen Habadun tungo. ¹⁷Ot e' pun'ihingal nadan ap'apun bumoddang i ha'on hi ad Judah an alyo' di, Tigonyu'e mahan nan adi maphod an atonyu. Tanganu onyu ihya adi ngilininon nan Habadun tungo? ¹⁸Undan aggeyu bo innila an danaey ina'inat handidan a'ammod ta'uh din nadne ta hiya danaey gimmalat hi nundusaan Apu Dios ituwen numboblaysan ta'u ta teen ingganah ad uwani ya maligligatan ta'u. Ya atonyu boh ad uwani ta pun'udmanyuy bungot Apu Dios i dita'un tinanud Israel.

¹⁹Ot alyo' mon dida an mahapul an wa'et mun'ahdom hinan Alimana ya mahapul an midakig nadan geyt hitun ad Jerusalem ta ingganah malpah nan Habadun tungo ya ahi mibughul. Ya impaguwalya' ta ma'id ha kumpulnah nadan migattang hi miyalihitu i diyen algo. ²⁰Mu waday

namingham onu namidwa an wadaday munggatang an namatnan nun'iyen hinan bahhel nan geyt tun ad Jerusalem. ²¹Ta hidin inakhupa' dida ot alyo' di, Mihipun hi ad uwani ya akhupan da'yu'e bohtu ya ipibalud da'yu i ha'on. Ta nihipun i diye ya aggeda mo impidpidwan immalih nan athidin Habadun tungo. ²²Ot ibaga' hinadan tinanud Libay an mahapul an eda aton nadan nitugun an atonda ta ahida mibilang hi malinis ya eda ginuwalyaan nadan geyt ta ngilinonda nan Habadun tungo.

Ot mundasala' bon alyo' di, Apu Dios hanat adiya' bahan linglingon ta nanongnan hom'ona' an gapuh nan ongal an pamhodmu.

²³Indani bo ya na'innilaa' an wadaday ibbamin i Judah an ni'yahawah nadan binabain i Asdod ya i Ammon ya i Moab. ²⁴Ya ha bo udot nadan udum an imbabaleda ya ammunay hapit di i Asdod ya hay hapit di udum an bobley innilada an aggeda innilay hapitmin i Judah. ²⁵Ta gapuh bungot'u ya nun'ihingal'u dida ot alyo' i dida an nan idut hinan adi pangunudan hinan tugun ya ma'at i dida. Ot punhoplat'uy udum i dida ot pun'ihabuyut'uy ibu'da. Ot punsapatao' dida an adida iyabulut nadan imbabaledan mi'yahawah nadan bokonmi ibban tinanud Israel. ²⁶Ot alyo' bon dida di, Undan aggeyu bo innila nan na'at hidin patul ta'u an hi Solomon an nunhiglay naminhod Apu Dios i hiya ot pumbalinonah patul? Undan bokon athinay numbahulana an ta'on on alyon hi ma'id ha nipadpaddunganah nadan apatu'patul hi abobboble? Mu hay numbahulana ya hay nangiyunnudanah pangat nadan inahawanan binabaih udum hi boble. ²⁷Ya tanganu mahan onyu inyunnud i diyen adi maphod an inatna ta ni'yahawa ayuh binabaih udum hi boble ta aggeyu inat nan pohdon Apu Dios? ²⁸Ya undan aggeyu tinigo nan inat'u hinan imbabalen Joyada an apapun nan nabaktun padi an hi Eliasib an intuda'u an gapuh ni'yahawaanah nan imbabalen Sanbalat an i Horon? ²⁹Ot idasal'un alyo' di, Hanat adim linglingon Apu Dios nan inat datuwen tatagu te imbabainday a'at di padi ta imbahhoda nadan imbagam i dida an tinanud Libay.

³⁰Ot ibaga' i dida ta atonda nan nibaga hi atonda ta ahida mibilang hi malinis ya indinongdan mangat hinadan inadaldah udum hi boble. Ot iyukod'uh nadan padi ya nadan ibbadan tinanud Libay nadan tamuda ta way ohan dida on inatna nan tamuna. ³¹Ot ibaga' ta way ohaon nangiye hi itunguh nan punggobhan hi mi'nong hinan nadutu' an timpu an pangiyayana. Ya inyeda bo nadan hopap di bungan di intanomda hinan way Templo.

Ot mundasala' bon alyo' di, Hanat nomnomona' bahan Apu Dios ta wagahana' i datuwen inat'u.